

Com afronta la CUP l'1-0? Reptes, propostes i possibles escenaris

Falten dues setmanes escasses per a la celebració del referèndum i encara hi ha molts fronts oberts. CRÍTIC ha parlat amb Eulàlia Reguant, Lluç Salellas, Núria Gibert, Abel Caldera i Guillem Fuster, membres tots de la CUP i la seva òrbita, per saber com reaccionaria l'organització davant les diferents casuístiques que es puguin produir i com redefiniria això el panorama polític.

Laura Aznar

Falten dues setmanes escasses per a la celebració del referèndum i encara hi ha molts fronts oberts. Un possible embat de l'Estat per impedir la votació, una participació molt minsa o una eventual reculada del Govern català són alguns dels escenaris que es podrien desplegar a última hora. CRÍTIC ha parlat amb Eulàlia Reguant, Lluç Salellas, Núria Gibert, Abel Caldera i Guillem Fuster, membres tots de la CUP i la seva òrbita, per saber com reaccionaria l'organització davant les diferents casuístiques que es puguin produir i com redefiniria això el panorama polític.

Mobilització als carrers, la màxima garantia

Després que el Parlament aprovés la Llei del referèndum i la Llei de transitorietat, la CUP considera que ja s'ha desplegat definitivament un escenari de "confrontació total" amb l'Estat que, a la vegada, suposa "una oportunitat per trencar amb el règim del 1978". Els diputats, els portaveus de la direcció del partit i les organitzacions de l'Esquerra Independentista Endavant i Poble Lliure afronten el referèndum de l'1 d'octubre amb convicció i optimisme. "Els darrers dies hem vist com el Parlament ha exercit la sobirania, fins i tot quan l'Estat espanyol ha dit que no ho podíem fer, i per nosaltres és un primer exercici de ruptura", explica **Lluç Salellas, regidor de la CUP a Girona i**

membre del Secretariat Nacional del partit. Aquest optimisme, assegura, es veu refermat per la resposta de la gent a les primeres reaccions del Tribunal Constitucional i durant la Diada.

Lluc Salellas, en cas que l'Estat impossibiliti l'1-O: "Caldrà gent defensant els col·legis electorals i ocupant places"

Els cupaires, però, admeten que el referèndum no es produirà en unes circumstàncies normals i per això animen a una mobilització popular permanent i interpel·len la ciutadania i la resta d'agents polítics i socials del país per fer efectiva realment la consulta i l'endemà de l'1-O. "L'anomenat independentisme transversal ha de tancar files al carrer per garantir que el que farem és una ruptura democràtica", apunta **Guillem Fuster, portaveu de Poble Lliure**, "per marcar els dirigents del Govern per tal que no hi hagi cap mena de tremolor de cames i per frenar qualsevol embat". La **diputada de la CUP-CC Eulàlia Reguant** hi afegeix: "Tenim el convenciment que és necessari mobilitzar i activar la gent per tal de defensar el seu propi vot el dia 1 però, sobretot, el resultat l'endemà".

Fins i tot, davant l'opció que l'Estat aconseguís fer impossible físicament un referèndum, la CUP confia que hi haurà una resposta immediata en forma de "pressió" als carrers. "Gent defensant els col·legis electorals, ocupant places i fent un exercici de sobirania que impossibiliti la via repressiva i obligui a tornar amb un bumerang l'acció de l'Estat", exposa Salellas.

I si el Govern de Catalunya descafeïna el referèndum?

Fem un salt enrere de tres anys. El 27 de setembre de 2014, el president Artur Mas signava el decret de convocatòria del que havia de ser **la consulta del 9-N**, sota l'empara de la Llei de consultes populars no referendàries i d'altres formes de participació ciutadana. Només dos dies després, el Tribunal Constitucional (TC) acceptava a tràmit dos recursos presentats pel Govern espanyol contra la convocatòria de la consulta i contra alguns dels articles de la Llei, de manera que ambdues coses quedaven suspeses de manera cautelar. El pronunciament del TC va marcar un punt d'inflexió en el procés. A escasses dues setmanes del 9-N i després de diverses reunions amb els partits favorables a la votació, Mas va substituir el que tenia la voluntat inicial de ser una consulta per un procés participatiu organitzat per la Generalitat. **La CUP, malgrat la tensió i el debat del moment, va acabar donant suport al nou 9-N** impulsat per CiU malgrat el rebuig inicial d'ERC i d'ICV-EUiA.

Núria Gibert, portaveu de la CUP: "Si el Govern català es fa enrere, la CUP trencaria immediatament relacions"

A dia d'avui, els cupaires no ignoren un possible escenari segons el qual l'Executiu català acabi descafeïnant el referèndum davant d'una cada cop més palpable ofensiva legal, policial i jurídica de l'Estat espanyol. Tanmateix, no volen creure que aquesta possibilitat sigui sobre la taula de Junts pel Sí. El Govern de Puigdemont ha exhibit amb molta vehemència la seva determinació per portar la votació fins a les últimes conseqüències —incloent-hi l'expulsió de consellers— i la CUP, 'a priori', confia en aquesta convicció. Ara bé, **Núria Gibert, regidora de la CUP a Sant Cugat del Vallès i portaveu del Secretariat Nacional**, considera que, si l'Executiu català es fes enrere a última hora, "seria una traïció generalitzada al mandat popular, una estafa absoluta, i la CUP trencaria immediatament relacions". Respecte a això, Lluc Salellas, membre també del Secretariat Nacional, concreta que els cupaires "no entendríem en cap dels casos que fos el Govern català qui fes marxa

enrere i pensem que aquesta tessitura és la que compartim tots els agents, els actors socials i polítics”.

Quan **la CUP va permetre l'aprovació dels pressupostos de Junts pel Sí** al mes de març, ja va avançar que, si finalment no es desenvolupava el referèndum, els seus diputats abandonarien els escons i forçarien la dissolució de la legislatura. Ara, quan falten pocs dies per a l'1-O, es manté ferma en allò que va dir. “Seria un frau absolut i evidentment la legislatura s'acabaria”, explica la diputada Eulàlia Reguant, que insisteix que, per tal d'evitar cap tremolor de cames, la mobilització al carrer “és la clau per impedir que el Govern es permeti el luxe de rebaixar el referèndum per voluntat pròpia”.

Endavant i Poble Lliure estan d'acord que, si JxSí es fa enrere, s'ha de repensar el paper de la CUP al Parlament

Abel Caldera, portaveu de l'organització Endavant, opina que, si es trenqués la unitat pel referèndum, “que és la que fonamenta els acords parlamentaris de Junts pel Sí i la CUP”, caldria refer completament el panorama polític català i, fins i tot, “portaria a repensar el paper de la CUP al Parlament”. També en aquesta línia s'expressa el portaveu de Poble Lliure, Guillem Fuster, i va un pas més enllà. Creu que, si aquest fos l'escenari, el conjunt de l'independentisme hauria d'exigir que el Govern caigués. “Les responsabilitats polítiques caurien per qui ha estat implementant aquest Govern”, afirma; “hauria de fer un pas al costat i donar peu a la gent que sí que estigui disposada a fer el referèndum”.

Tot i així, alguns dels principals actors de l'Esquerra Independentista no creuen que aquest escenari es pugui produir. De fet, Fuster considera positiva la decisió del Govern que, segons les seves paraules, “va apartar tota la gent que tenia dubtes que el referèndum s'hagués de dur a terme fins a les últimes conseqüències”. Ara, per tant, confien que aquesta actuació es prengués amb la determinació “que creiem que hi ha” perquè la votació es dugui a terme passi el que passi.

Una declaració unilateral d'independència?

El Govern del PP, alguns jutges i la Guàrdia Civil han activat la seva maquinària per frenar qualsevol possibilitat de dur a terme físicament un referèndum el pròxim 1 d'octubre. Ja s'han realitzat escorcolls a impremtes, requises de cartells i de fullets o la citació del 75% dels alcaldes de Catalunya com a investigats per donar suport a la votació, entre d'altres. A aquesta resposta s'hi suma l'amenaça del Govern espanyol d'aplicar l'article 155 o la Llei de seguretat ciutadana, a banda d'altres mesures com la intervenció dels comptes de la Generalitat.

La CUP considera que la reacció del PP “és molt significativa del que és l'Estat en realitat i en què es basa el règim del 78”. Salellas ho exposa de manera contundent: “És com si l'haguessin posat davant d'un mirall i ara tothom pot veure el seu tarannà autoritari”. A més, hi afegeix que, **per a l'Esquerra Independentista, les darreres actuacions de les institucions espanyoles “són un exemple evident que Espanya és un Estat demofòbic**, que té por de la democràcia i de l'exercici dels drets i de les llibertats dels pobles que el conformen”. Abel Caldera, per la seva banda, considera que l'Estat espanyol “té un aparell repressiu molt perfeccionat i ha excitat un tipus de nacionalisme espanyol que reclama una certa mà dura”, diu, “i ara li és difícil gestionar respostes de baixa intensitat”. De tota manera, el portaveu d'Endavant intueix que l'Estat operarà en l'intent de generar por fins al final i, si no aconsegueix frenar el referèndum per cap via, “provarà de convertir-lo en una simple mobilització”.

La CUP no descarta “mesures dràstiques” com la DUI si l’Estat impedeix l’1-O

L’entorn de la CUP proposa, doncs, diferents vies d’actuació contra l’Estat. En primer lloc, aposten per la mobilització popular. Però en el pitjor dels escenaris, és a dir, si s’acaba impedit la col·locació d’urnes i l’obertura de col·legis, “s’hauran de prendre decisions i mesures dràstiques”, sentència Núria Gibert. I, entre aquestes mesures, els cupaires no descarten la declaració unilateral d’independència. **“L’escenari on nosaltres ens plantejem que no hi hagués referèndum seria que l’Estat utilitzés tota la seva violència per aturar l’1-O”**, adverteix Reguant. Si això passés, l’actual diputada i regidora cupaire a l’Ajuntament de Barcelona considera que la CUP “hauria de fer una denúncia pública per procurar que la gent seguís defensant els col·legis i les urnes”, però immediatament després “hi hauria d’haver una convocatòria del Parlament per declarar la independència”.

En aquesta perspectiva hi coincideixen Endavant i Poble Lliure. D’una banda, Caldera creu que entre fer marxa enrere i el fet de prohibir la votació “hi ha una zona de grisos important”, però que, si s’enviessin efectius de la Guàrdia Civil “per liquidar” l’1-O o si hi hagués una ofensiva “total i absoluta” al Parlament i als municipis, significaria “que el referèndum ha estat sabotejat i caldria reaccionar amb una declaració d’independència i una institucionalitat alternativa a l’actual”. D’altra banda, Guillem Fuster recorda que s’ha aprovat una nova legalitat al Parlament i que “aquest acte de sobirania ha d’arribar fins a les últimes conseqüències”. **“Si cal organitzar extraordinàriament una assemblea de parlamentaris i de càrrecs electes que proclamin la independència... es fa”**, rebla el portaveu de Poble Lliure.

Quina és la participació mínima per a l’1-O?

La Llei del referèndum estableix que no hi ha un mínim de participació per considerar-lo vàlid, i que més vots afirmatius que negatius implicaran la independència de Catalunya. Els membres de la CUP i de les organitzacions de l’Esquerra Independentista es mostren optimistes respecte al fet que la participació serà elevada, però assumeixen que uns resultats similars o més baixos que els del 9-N o del 27-S no serien favorables. Tot i així, els seus membres mantenen que no s’ha de fixar un mínim de participació, sobretot tenint en compte que la pressió de l’Estat per bloquejar el referèndum podria suposar l’impediment físic de fer efectiu el dret a vot, el tancament dels col·legis electorals o la requisita de les urnes. **“Una participació igual a la del 9-N però amb tancs al carrer és una participació molt alta”**, comenta Núria Gibert, membre del Secretariat Nacional del partit; “es podrien donar una sèrie de condicionants que ens farien avaluar les dades de participació de maneres molt diferents”.

Endavant tampoc no veu clar fixar un percentatge ‘a priori’ en una situació “en la qual els contraris, amb l’abstenció, tenen capacitat de bloqueig sistemàtic”. El seu portaveu, Abel Caldera, adverteix, però, que, si els resultats són més minsos que els obtinguts en antigues conteses electorals, “hi pot haver la incapacitat d’aplicar-los perquè hi haurà una part del Govern o un corrent que dirà que això no és suficient”. Per aquesta raó, opina que la valoració “cal fer-la el 2 d’octubre en funció de quina hagi estat l’actuació repressiva de l’Estat”.

Poble Lliure opina que, si surt el “sí”, s’ha de declarar la independència sense tenir en compte la participació

Poble Lliure es mostra més taxatiu i considera que, si el referèndum es guanya, s’ha de procedir a la declaració d’independència. “Davant l’anomalia i l’ambient de por que està generant l’Estat, hi hagi

la participació i el resultat que hi hagi, s'haurà d'implementar", sentència Guillem Fuster.

I el reconeixement internacional?

Al repte de la participació s'hi suma la incògnita del suport per part de la comunitat internacional. Cap Estat de la UE ni els Estats Units no han donat suport, fins ara, al referèndum de l'1 d'octubre. De fet, la setmana passada el president de la Comissió Europea, **Jean-Claude Juncker**, va dir que Europa respectaria un "sí" a la independència de Catalunya, però va assegurar que les institucions europees "acataran les sentències del Tribunal Constitucional i el que decideixi el Congrés". Només han sorgit alguns suports internacionals al dret d'autodeterminació entre els governs d'esquerres de l'Amèrica del Sud —en especial, el del president veneçolà, **Nicolás Maduro**— o d'algunes figures polítiques, activistes socials o artistes com ara [Adolfo Pérez Esquivel](#), [Angela Davis](#), [Silvio Rodríguez](#), [Viggo Mortensen](#) o [Julian Assange](#).

Lluc Salellas, del Secretariat Nacional de la CUP i autor del llibre 'La rebel·lió catalana. Cinc veus sobre el Procés i el futur d'Europa' (Pagès Editors), **assumeix que "a tothom li hauria agradat que hi pogués haver una situació molt similar a la d'Escòcia"** i que l'1-O comptés amb el suport internacional que han tingut altres processos, com els del Quebec, de Montenegro o del Sudan del Sud, però entén que el referèndum "és vinculant i ha estat convocat de forma legítima pel Parlament català". "Al final és un tema de radicalitat democràtica: tenim un Estat en contra; però, si la gent es mobilitza i el 'sí' guanya de manera aclaparadora, tenim una garantia de legitimitat espectacular", hi afegeix Guillem Fuster; "al final la comunitat internacional això ho haurà de valorar com ho ha fet amb altres processos, en circumstàncies similars a les nostres".

Ha d'entrar la CUP al Govern català?

Des de l'inici de la legislatura, han aparegut discursos antagònics fiscalitzadors de les actuacions de la CUP: des dels que l'acusaven de posar "pals a les rodes" al procés, particularment arran del debat d'investidura d'Artur Mas... fins a sectors dels Comuns o d'ICV, que han considerat que actuava "de crossa" de Junts pel Sí per haver donat un suport clau al Govern de Puigdemont.

El partit tenia (i té) la clau de la governabilitat a Catalunya i va condicionar el seu suport crític als pressupostos al fet que es convoqués un referèndum. En aquest nou escenari que es va obrir amb l'aprovació al Parlament de la Llei de transitorietat i de la Llei del referèndum, dins l'òrbita cupaire hi ha sensibilitats diverses sobre el paper que ha de tenir el partit per tal de blindar la votació. Tanmateix, no hi ha consens encara. Ja al mes de juliol, **Poble Lliure va plantejar que la CUP entrés a formar part del Govern** de manera provisional "davant d'una situació de salvatgisme per part de l'Estat, d'impedir la votació o de treure'ns competències". Aquesta possibilitat, explica el seu portaveu, Guillem Fuster, "hauria de servir per tancar files, acabar el procés peti qui peti i implementar el resultat".

"Al juliol, Poble Lliure va plantejar que la CUP entrés al Govern català de manera provisional"

En canvi, **Endavant considera que la CUP s'ha de mantenir al marge del Govern** perquè, en cas contrari, "ens convertiríem en corresponsables, en una posició molt minoritària, de les seves decisions del dia a dia". "Perdríem el paper crític i tensor, que és precisament el que ens ha permès arribar al referèndum, que s'ha construït amb el no a Mas i el no als primers pressupostos", afirma Abel Caldera.

En tot cas, les dues organitzacions de l'Esquerra Independentista expliquen que **no hi ha hagut un debat estratègic al voltant d'aquest escenari** i així ho corrobora el Secretariat Nacional. Núria Gibert, com a portaveu de la direcció, matisa que el partit es troba en una situació de "suport des de fora" i que això no és incompatible amb "estar disposats a assumir les responsabilitats que facin falta", és a dir, "a donar la cara i signar allò relacionat amb el referèndum que sigui necessari si hi ha una situació excepcional".

La CUP seguirà participant en les eleccions catalanes?

La CUP és un projecte polític de matriu municipalista. Amb el pas dels anys ha anat consolidant un nombre cada cop major de regidors repartits arreu del territori i l'any 2012 va fer el salt al Parlament. Els tres diputats que va aconseguir en aquella primera irrupció a les autonòmiques es van multiplicar i el 2015 va obtenir 10 escons. Com que és una organització assembleària, els seus òrgans de govern interns i la militància són els que valoren quin paper ha de tenir la CUP en tots els comicis que es plantegin. És per això que **no està confirmat al 100% si es presentaria o no a unes eventuais eleccions catalanes**, en cas de no produir-se el referèndum o que els vots del 'no' fossin majoritaris.

La CUP decidirà en una assemblea nacional si es presentaria a unes properes eleccions autonòmiques

"Ara mateix, la CUP no considera **aquest escenari i per això no ho ha debatut**", explica la diputada Eulàlia Reguant. "El que tenim clar és que, si es convoquessin eleccions autonòmiques, hauríem de fer una assemblea nacional, fer una valoració política de la legislatura i veure què fem en un futur", conclou. En canvi, el portaveu de Poble Lliure, Guillem Fuster, insisteix en la idea que els òrgans de direcció i la militància haurien de valorar com hauria d'actuar la CUP davant d'aquesta possibilitat, però entén que "un projecte polític d'aquestes característiques no pot quedar orfe". "Hi ha una massa de suport popular molt important que necessita tenir aquesta resposta i que ha demostrat la voluntat de canvi", comenta.

Preguntats per si la CUP tindria cabuda dins les institucions d'una hipotètica República Catalana, els membres de l'organització i dels diferents espais de l'Esquerra Independentista tampoc no tenen un posicionament rotund. "Quan hi ha eleccions, creiem que sempre **cal decidir si és interessant seguir participant de la institució o no**. És un exercici de debat intern que creiem que hem de seguir fent", explica Abel Caldera. "En la construcció de la República, en funció de com definíssim les noves institucions, veuríem si existeix o no un encaix, com es presenta la CUP o si dona suport a algun altre tipus de candidatura", hi afegeix Reguant.

Per la seva banda, Núria Gibert, del Secretariat Nacional, considera que, en cas que es guanyi el referèndum, "s'obriria l'etapa més apassionant de totes les que hem viscut" i, per tant, "ens involucraríem per tal que el procés constituent fos el màxim de participat possible". "Tenim moltes ganes de poder incidir en coses la sobirania de les quals ens ha estat arrabassada", conclou, i explicita que **"no hem pres una decisió sobre si participaríem d'uns comicis a la futura República, però penso que és bastant plausible que sí"**.